

|                            |                                |
|----------------------------|--------------------------------|
| Súd:                       | Najvyšší súd SR                |
| Spisová značka:            | 8Cdo/21/2017                   |
| Identifikačné číslo spisu: | 1300898996                     |
| Dátum vydania rozhodnutia: | 29.11.2017                     |
| Meno a priezvisko:         | JUDr. Jana Bajánková           |
| Funkcia:                   | sudca                          |
| ECLI:                      | ECLI:SK:NSSR:2017:1300898996.2 |

## UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu X.. V. A., bývajúceho v V., A.. P. č. XX, zastúpeného JUDr. Ivanom Kotrbancom, advokátom so sídlom v Bratislave, Františkánske námestie č. 3, proti žalovanej MARKÍZA - SLOVAKIA, spol. s r. o., so sídlom v Bratislave - Záhorskej Bystrici, Bratislavská 1/a, IČO: 31 444 873, o náhradu škody a nemajetkovej ujmy, vydanie bezdôvodného obohatenia a uloženie povinnosti, vedenom na Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn. 30 C 99/2000, o dovolaní žalobcu proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 29. februára 2016 sp. zn. 14 Co 46/2016, takto

### rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 29. februára 2016 sp. zn. 14 Co 46/2016 a uznesenie Okresného súdu Bratislava III z 13. októbra 2015 č. k. 30 C 99/2000-721 z r u š u j e a vec vracia Okresnému súdu Bratislava III na ďalšie konanie.

### Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava III (ďalej len „súd prvej inštancie“) uznesením z 13. októbra 2015 č. k. 30 C 99/2000-721 zastavil dovolacie konanie o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 18. februára 2014 sp. zn. 5 Co 162/2013, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvej inštancie z 21. novembra 2012 č. k. 30C/99/2000-622 z dôvodu, že žalobca v stanovenej lehote nezaplatil súdny poplatok za dovolanie vo výške 42 552 eur.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „odvolací súd“) na dovolanie žalobcu uznesením z 29. februára 2016 sp. zn. 14 Co 46/2016 rozhodnutie súdu prvej inštancie ako vecne správne potvrdil podľa § 219 ods. 1 O.s.p. a žalovanej nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. Podľa odvolacieho súdu právny názor žalobcu, že priznané oslobodenie od platenia súdnych poplatkov sa vzťahuje aj na dovolacie konanie, nie je správny. Odvolací súd mal v prejednávanej veci za to, že uznesenia, ktorými bolo žalobcovi v prvostupňovom konaní priznané oslobodenie od súdnych poplatkov, platia len do právoplatného skončenia veci, t. j. priznané oslobodenie od súdnych poplatkov sa tak na dovolacie

konanie už nevzťahuje. Z obsahu spisu vyplýva, že žalobca návrh na oslobodenie od súdnych poplatkov pre dovolacie konanie nepodal, súdny poplatok za dovolanie nezaplatil, a tento nezaplatil ani na výzvu súdu prvej inštancie z 26. augusta 2015 (č. l. 719 spisu), v ktorej žalobcu ako dovolateľa súd prvej inštancie aj riadne poučil o následkoch nezaplatenia súdneho poplatku za dovolanie. Výzva na zaplatenie súdneho poplatku bola doručená právnomu zástupcovi žalobcu 31. augusta 2015, ale súdny poplatok za dovolanie zaplatený nebol. Odvolací súd uviedol, že súd prvej inštancie preto v súlade so zákonom a správne podľa § 10 ods. 1 zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“) konanie o dovolaní žalobcu zastavil. Žalobca svoju poplatkovú povinnosť nesplnil ani do konca lehoty na podanie odvolania proti rozhodnutiu o zastavení dovolacieho konania (t.j. do 30. novembra 2015 - vrátane), a preto súd prvej inštancie nemal dôvod na postup podľa § 10 ods. 3 zákona o súdnych poplatkoch, ktorým by zrušil uznesenie o zastavení dovolacieho konania pre nezaplatenie súdneho poplatku. Záverom odvolací súd uviedol, že len naznačenými námietkami o nedostatkoch napadnutého uznesenia sa nezaoberal, pretože žalobca doteraz nezaplatil žiadny súdny poplatok za podané dovolanie, teda ani vo výške, v ktorej by poplatok musel zaplatiť, pokiaľ by boli jeho námietky dôvodné.

3. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzoval z § 237 ods. 1 písm. d/ O.s.p., t.j. že v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie a z § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p., t.j. že postupom súdu mu bola odňatá možnosť konať pred súdom. Dovolanie žalobca odôvodnil poukazom na § 241 ods. 2 písm. a/ O.s.p. (t.j. že v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237 ods. 1 O.s.p.) a na § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p., t.j. že konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Žalobca namietal, že interpretácia a aplikácia § 138 ods. 1 O.s.p. prezentovaná odvolacím súdom v napadnutom rozhodnutí v tom zmysle, že priznané oslobodenie od súdnych poplatkov celkom pre celé konanie platí len pre konania na súde 1. a 2. stupňa je neprijateľná, pretože nerešpektuje princípy, na ktorých spočíva O.s.p., prieči sa obsahu, účelu a zmyslu citovaného ustanovenia procesného kódexu, je v rozpore s ustálenou judikatúrou a obchádza i závery právnej vedy. Podľa žalobcu odvolací súd nevysvetlil, akou interpretáciou a aplikáciou dotknutých ustanovení O.s.p. dospel k opačným záverom, než aké prezentuje konštantná judikatúra i právna veda a tým svoje rozhodnutie zaťažil tzv. inou vadou v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p. Keďže podľa žalobcu odvolací súd aplikoval ust. § 138 ods. 1 O.s.p. v rozpore s jeho ustáleným obsahom, odňal mu tým možnosť konať pred súdom v rozsahu oprávnení, aké toto ustanovenie O.s.p. účastníkom konania zaručuje. Tým je daný dovolací dôvod podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. Žalobca ďalej poukázal na skutočnosť, že súd prvej inštancie uzneseniami č. k. 30 C 99/2000-145 z 29. októbra 2003 a č. k. 30 C 99/200-604 z 30. augusta 2012 priznal žalobcovi oslobodenie od súdnych poplatkov podľa § 138 ods. 1 O.s.p. celkom na celé konanie. Podľa žalobcu sa toto oslobodenie s poukazom na argumentáciu uvedenú v dovolaní vzťahuje aj na dovolacie konanie a na výkon rozhodnutia. Žalobca uviedol, že napriek existencii týchto uznesení o oslobodení od súdnych poplatkov súd prvej inštancie aj odvolací súd opätovne rozhodli o súdnych poplatkoch, hoci takýto postup je vylúčený zo zákona, čím žalobcovi odňali možnosť konať pred súdom v rozsahu, aký mu zaručuje § 159 ods. 2 a § 170 ods. 1 O.s.p. a tým je daný dovolací dôvod podľa § 237 ods. 1 písm. d/ O.s.p. Žalobca navrhol, aby dovolací súd rozhodnutie odvolacieho súdu aj rozhodnutie súdu prvej inštancie zrušil a aby rozhodol o dovolaní v merite veci z 28. apríla 2014 a priznal právnomu zástupcovi žalobcu trov zastúpenia.

4. Žalovaná sa k dovolaniu písomne nevyjadрила.

5. Dovolanie bolo podané 22. apríla 2016. Podľa prechodného ustanovenia § 470 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „C.s.p.“), ktorý nadobudol účinnosť 1. júla 2016, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti. Podľa § 470 ods. 2 veta prvá C.s.p. (ale) právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 C.s.p.) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C.s.p.) strana sporu, v ktorej neprospech bolo

napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.), bez nariadenia pojednávania (§ 443 C.s.p.) dospel k záveru, že dovolanie je dôvodné.

7. Podľa právneho stavu účinného do 30. júna 2016 bolo možné dovolaním napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu iba vtedy, pokiaľ to zákon pripúšťal (§ 236 ods. 1 O.s.p.). Dôvody prípustnosti dovolania proti uzneseniu vymedzoval § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. Dovolanie bolo prípustné proti každému rozhodnutiu tiež vtedy, ak v konaní došlo k závažnejším procesným vadám uvedeným v § 237 ods. 1 O.s.p.

8. Dovolanie žalobcu nesmeruje proti uzneseniu, ktoré je uvedené v § 239 ods. 1 a 2 O.s.p., a preto prípustnosť dovolania z týchto ustanovení nevyplýva.

9. V danej veci by preto dovolanie bolo prípustné, iba ak v konaní došlo k procesným vadám uvedeným v § 237 ods. 1 písm. a/ až g/ O.s.p. Povinnosť skúmať, či v konaní nedošlo k niektorej z týchto väd vyplýva pre dovolací súd z § 242 ods. 1 O.s.p. Dovolací súd sa z tohto dôvodu neobmedzil len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 239 ods. 1 a 2 O.s.p., ale sa zaoberal tiež otázkou, či v konaní nedošlo k procesnej vade v zmysle § 237 ods. 1 písm. a/ až g/ O.s.p.

10. Žalobca procesné vady konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. a/ až c/, e/ a g/ O.s.p. nenamietal a vady tejto povahy ani nevyšli v dovolacom konaní najavo.

11. So zreteľom na žalobcom namietanú vadu konania uvedenú v § 237 ods. 1 písm. d/ O.s.p. dovolací súd osobitne skúmal, či v konaní nedošlo k procesnej vade uvedenej v citovanom ustanovení O.s.p., podľa ktorého dovolanie bolo prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie.

12. Dovolací súd uvádza, že prekážka rozsúdenej veci - res iudicata (§ 159 ods. 3 O.s.p.) patrila [a patrí aj podľa súčasnej právnej úpravy (§ 230 C.s.p.)] k procesným podmienkam konania a jej existencia v každom štádiu konania musí viesť k zastaveniu konania. Táto prekážka nastáva predovšetkým vtedy, ak sa má v novom konaní prejednať tá istá vec. O tú istú vec ide vtedy, keď v novom konaní ide o ten istý nárok alebo stav, o ktorom už bolo právoplatne rozhodnuté, resp. vedie sa konanie a ak sa týka rovnakého predmetu konania a tých istých osôb. Ten istý predmet konania je daný vtedy, ak ten istý nárok alebo stav vymedzený žalobným petitom vyplýva z rovnakých skutkových tvrdení, z ktorých bol uplatnený. Pritom nie je významné, či rovnaké osoby majú v novom konaní rovnaké alebo rozdielne procesné postavenie (či ten, kto bol v skoršom konaní žalobcom, je žalobcom aj v novom konaní alebo má postavenie žalovaného, resp. či ten, kto v skoršom konaní vystupoval ako žalovaný, má alebo nemá v novom konaní procesné postavenie žalovaného). Konanie sa týka tých istých osôb aj v prípade, ak v novom konaní vystupujú právni nástupcovia pôvodných účastníkov konania, či už z dôvodu univerzálnej alebo singulárnej sukcesie.

13. Z dovolacieho prieskumu nevyplýva, že by konaniu v predmetnej veci predchádzalo iné konanie, ktoré sa týkalo rovnakého predmetu konania a tých istých osôb. Dovolací súd zároveň uvádza, že rozhodnutím odvolacieho súdu, ktorým potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie o zastavení dovolacieho konania z dôvodu nezaplatenia súdneho poplatku za dovolanie, napriek existencii uznesení súdu prvej inštancie z 29. októbra 2003 č. k. 30 C 99/2000-145 a z 30. augusta 2012 č. k. 30 C 99/200-604 o oslobodení žalobcu od súdnych poplatkov, nedošlo k založeniu vady konania uvedenej v § 237 ods. 1 písm. d/ O.s.p. Vzhľadom na záver dovolacieho súdu, že oslobodenie od súdnych poplatkov priznané žalobcovi v rámci konania na súde prvej inštancie a konania na odvolacom súde nie je v štádiu dovolacieho konania účinné (podrobne rozvedené v bodoch 14.-24.), nemožno konštatovať, že výzva súdu prvej inštancie na zaplatenie súdneho poplatku adresovaná žalobcovi v rámci dovolacieho konania a následné zastavenie dovolacieho konania pre jeho nezaplatenie, predstavujú rozhodovanie o veci, o ktorej už bolo prv právoplatne rozhodnuté.

14. Žalobca ďalej namietal vadu konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p., podľa ktorého dovolanie

bolo prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

15. Žalobca vyvodzoval procesnú vadu konania uvedenú v § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. z toho, že odvolací súd aplikoval ustanovenie § 138 ods. 1 O.s.p. v rozpore s jeho ustáleným obsahom, a tým odňal žalobcovi možnosť konať pred súdom v rozsahu oprávnení, aký toto ustanovenie O.s.p. účastníkom konania zaručuje.

16. Odňatím možnosti konať pred súdom sa v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. rozumel procesne nesprávny postup súdu znemožňujúci účastníkovi konania realizáciu jeho procesných oprávnení [v zmysle § 18 O.s.p. mali účastníci rovnaké postavenie a súd bol povinný zabezpečiť im rovnaké možnosti na uplatnenie ich práv - pozri napríklad právo účastníka vykonávať procesné úkony vo formách stanovených zákonom (§ 41 O.s.p.), nazerať do spisu a robiť si z neho výpisy (§ 44 O.s.p.), vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým vykonaným dôkazom (§ 123 O.s.p.), byť predvolaný na súdne pojednávanie (§ 115 O.s.p.), na to, aby mu bol rozsudok doručený do vlastných rúk (§ 158 ods. 2 O.s.p.)].

17. V predmetnej veci žalobca zastáva názor, že oslobodenie od súdnych poplatkov, ktoré mu bolo priznané uzneseniami súdu prvej inštancie z 29. októbra 2003 č. k. 30 C 99/2000-145 a z 30. augusta 2012 č. k. 30 C 99/200-604 sa vzťahuje na celé konanie, t. j. aj na dovolacie konanie a na výkon rozhodnutia.

18. Pojem celé konanie obsahuje ustanovenie § 138 ods. 1 OSP, podľa ktorého na návrh účastníka môže súd priznať účastníkovi celkom alebo sčasti oslobodenie od súdnych poplatkov, ak to pomery účastníka odôvodňujú a ak nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva. Ak nerozhodne súd inak, vzťahuje sa oslobodenie na celé konanie a má i spätnú účinnosť; poplatky zaplatené pred rozhodnutím o oslobodení sa však nevracajú.

18a. Komentáre, časopisecká literatúra ani učebnice však tento pojem bližšie nerozvádžajú a neuvádzajú, či sa pod celým konaním myslí len konanie na prvom stupni a odvolacie konanie, alebo aj konanie na prvom stupni, odvolacie konanie a konanie o mimoriadnych opravných prostriedkoch.

18aa. V odbornej spisbe nachádzame členenie civilného konania na základné konanie vykonávacie (exekučné konanie), zabezpečovacie konanie, konkurzné, vyrovnacie a reštrukturalizačné konanie, rozhodcovské konanie, a civilné konanie s cudzím prvkom. Základné konanie alebo tiež rozhodovacie konanie, procesné konanie, nachádzacie konanie je slovenský ekvivalent českého termínu nalézací řízení. Základné konanie sa člení na sporové konanie a nesporné konanie. Sporové, ako i nesporné konanie sa potencionálne uskutočňujú v dvoch hlavných fázach: na prvom stupni a na druhom stupni (Ficová, Števček a kol.: Občianske súdne konanie. Praha: C.H.Beck, 2010. 1. vyd., ISBN 978-80-7400-312, s. 24 a nasl.). Civilný proces sa vnútorne stratifikuje v zásade na konanie základné a vykonávacie (exekučné). Základné konanie sa zase vnútorne člení podľa rôznych klasifikačných kritérií a podľa konkrétneho autora. (Števček, : Civilné právo procesné. Základné konanie a správne súdnictvo. Žilina: Eurokódex, 2014. 3. zm. a dopl. vyd.-ISBN 978-80-8155-043-0, s. 359).

Ide teda o teoreticko-právne označenie, ktoré sleduje za cieľ skôr odlíšenie jednotlivých typov konaní a ich špecifik ako jednoznačnú legálnu definíciu „základného konania“ spolu s jasným vymedzením.

18ab. Komentáre sa obsahovo koncentrujú primárne na problematiku právoplatnosti rozhodnutia, ktorú následne podrobnejšie rozvádžajú bez výslovného uvedenia, že dovolacie konanie je konanie o mimoriadnych opravných prostriedkoch, a teda z pohľadu oslobodenia od súdnych poplatkov do „základného konania“ už nepatrí. Zmysel občianskeho súdneho konania spočíva v tom, aby v ňom boli rozhodnuté spory a iné právne veci a aby tým spôsobom bola nastolená istota v právnych vzťahoch doposiaľ ohrozených alebo porušených. Cieľom občianskeho súdneho konania je prijatie rozhodnutia, ktorým budú odstránené rozpory medzi účastníkmi. Ak bol tento cieľ v prejednávanej veci dosiahnutý,

má to za následok, že skončilo konanie ako také a že je pre účastníkov záväzný výsledok konania (v ňom prijaté rozhodnutie). So skončením súdneho konania sa spájajú účinky, ktoré sa označujú jako právoplatnosť rozsudku. (Drápal, Ljubomír. § 159a [Záväznosť rozsudku]. In: Drápal, L., Bureš, J. a kol. Občanský soudní řád: komentář 1.vydanie. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2009, s. 1092. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-107-9.).

18ac. Odpoveď na otázku, či sa oslobodenie od súdnych poplatkov v zmysle ustanovenia §138 OSP vzťahuje aj na dovolacie konanie, t.j. na konanie o mimoriadnom opravnom prostriedku riešia komentáre v zásade jednoznačne. Priznané oslobodenie od súdnych poplatkov zásadne zaniká právoplatnosťou rozhodnutia, ktorým sa konanie o veci končí, potom sa z neho vychádza len pri vydávaní doplňujúcich alebo opravných rozhodnutí. Na dovolacie konanie, na konanie o žalobe na obnovu konania alebo na konanie o žalobe pre zmätočnosť sa nevzťahuje, tým menej by sa mohlo vzťahovať na následné konanie o výkon rozhodnutia. (Komentár Občanský soudní řád I. § 1 až 200Za, Drápal, Bureš a kol. 1. vydanie. Praha, C.H. Beck, 2009 str. 953-954.) Oslobodenie sa priznáva len do právoplatnosti rozhodnutia. Nevzťahuje sa automaticky na dovolanie ani na iné mimoriadne opravné prostriedky. V týchto konaniach je nevyhnutné oslobodenie navrhnúť a jeho podmienky preskúmať znovu, a to hneď z troch dôvodov: a/ medzi oslobodením v pôvodnom konaní a mimoriadnym opravným prostriedkom mohlo uplynutím času dôjsť k zmene pomerov) v prospech i neprospech účastníka), b/ ide o celkom iné konanie, c/súd bude znova posudzovať svojvôľu alebo celkom zjavnú bezúspešnosť uplatňovania práva vo vzťahu k špecifickým pravidlám mimoriadnych opravných prostriedkov (napríklad či je tvrdený spôsobilý dôvod pre obnovu konania. (BÍLÝ, Martin. § 138 [Právo chudých]. In: SVOBODA, K., SMOLÍK, P., LEVÝ, J., ŠÍNOVÁ, R. a kol. Občanský soudní řád. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2013, s. 483. ISBN 978-80-7400-506-0.)

18b. Civilný sporový poriadok v ustanovení § 254 upravuje oslobodenie od súdneho poplatku nasledovne: Súd na návrh prizná oslobodenie od súdneho poplatku, ak to odôvodňujú pomery strany. Priznané oslobodenie od súdneho poplatku súd kedykoľvek počas konania odníme, a to i so spätnou účinnosťou, ak sa do právoplatného skončenia konania preukáže, že pomery strany neodôvodňujú alebo neodôvodňovali oslobodenie od súdneho poplatku.

18ba. Nová právna úprava výslovne ukladá strane sporu, aby v prípade, ak chce byť oslobodená od súdneho poplatku, podala návrh na oslobodenie od súdneho poplatku, pričom rozlišuje odvolacie konanie (§ 373 ods. 2 CSP) a dovolacie konanie (§ 436 ods. 2 CSP). Rozhodnutie o oslobodení od súdneho poplatku sa nevzťahuje na celé konanie, resp. akékoľvek štádium konania (odvolacie a dovolacie konanie). V každom štádiu konania sa o návrhu na oslobodenie od súdneho poplatku rozhoduje samostatne (§ 373 ods. 2, § 436 ods. 2 CSP). (ŠTEVČEK Marek, FICOVÁ Svetlana, a kol.: Civilný sporový poriadok. Velké komentáře. Praha: C.H.Beck, 2016. 1. vyd., ISBN 978-80-7400-629-6, s. 918).

18c. Právnomu názoru, že dovolacie konanie nie je súčasťou „základného konania“ nasvedčuje aj samotné znenie zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov (ďalej len zákon o súdnych poplatkoch), ktorý v ustanovení § 10 ods. 1 upravuje nasledovne: „Ak nebol zaplatený poplatok splatný podaním žaloby, návrhu na začatie konania, dovolania alebo kasačnej sťažnosti, súd podľa § 9 vyzve poplatníka, aby poplatok zaplatil v lehote, ktorú určí, spravidla v lehote desiatich dní od doručenia výzvy; ak aj napriek výzve poplatok nebol zaplatený v lehote, súd konanie zastaví. O následkoch nezaplatenia poplatku musí byť poplatník vo výzve poučený.“ Zákon tak výslovne rozlišuje poplatok splatný podaním návrhu na začatie konania a poplatok za podané dovolanie.

19. Dovolací súd v tejto súvislosti zdôrazňuje, že je nevyhnutné rozlišovať pojem „celé konanie“ pre účely konania pred súdom (civilný proces podľa C.s.p., resp. občianske súdne konanie podľa O.s.p.) a pojem „celé konanie“ pre účely zákona o súdnych poplatkoch, pričom uvedené nemožno zamieňať.

Význam súdnych poplatkov je široký, predovšetkým z fiskálneho hľadiska sú súdne poplatky významným príjmom štátneho rozpočtu. Ich účelom je aspoň čiastočná úhrada nákladov spojených so

súdny konaním zo strany účastníkov konania. V týchto intenciách je zákon o súdnych poplatkoch finančnoprávnym predpisom. Súdne poplatky majú okrem iného zabrániť neodôvodneným a zbytočným súdnym sporom, teda aby navrhovateľ takéhoto úkonu alebo konania znášal riziko, že sa mu v prípade neúspechu súdny poplatok nevráti, resp. si vopred uvážil, či bude zneužívať súdny systém podávaním neodôvodnených a neúčelných návrhov. Pre účely zákona o súdnych poplatkoch sa aj vzhľadom na fiškálnu povahu tohto zákona celým konaním rozumie konanie na súde prvej inštancie a konanie na odvolacom súde, ktoré sa končí právoplatným rozhodnutím veci odvolacím súdom. Z tohto dôvodu sa potom priznané oslobodenie od súdnych poplatkov v skorších štádiách konania nevzťahuje na dovolacie konanie a na výkon rozhodnutia. V prípade, ak u dovolateľa pretrvávajú podmienky pre oslobodenie od súdnych poplatkov aj v dovolacom konaní, je potrebné podať nový návrh na oslobodenie od súdnych poplatkov.

20. V okolnosti, že súd prvej inštancie vyzval žalobcu na zaplatenie súdneho poplatku za dovolanie a následne, keď žalobca tejto výzve nevyhovel, súd prvej inštancie dovolacie konanie zastavil v spojení s potvrdzujúcim rozhodnutím odvolacieho súdu, nemožno vidieť odňatie možnosti žalobcu konať pred súdom v štádiu dovolacieho konania. V predchádzajúcich štádiách konania bol síce žalobca oslobodený od súdnych poplatkov (uzneseniami súdu prvej inštancie z 29. októbra 2003 č. k. 30 C 99/2000-145 a z 30. augusta 2012 č. k. 30 C 99/2000-604), takéto oslobodenie však platí len do právoplatného skončenia (odvolacieho) konania a na dovolacie konanie sa - ak nie je výrokom uznesenia, ktorým sa oslobodenie priznáva, výslovne určené inak - nevzťahuje (pozri k tomu v literatúre zhodne napríklad DRÁPAL, L., BUREŠ, J. a kol.: Občanský soudní řád I, § 1 - 220za, komentář. 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2009, s. 953 - 954).

21. Dovolací súd taktiež poznamenáva, že v prejednávanej veci možno vychádzať z viacerých rozhodnutí Najvyššieho súdu Českej republiky (napr. sp. zn. 29 Odo 22/2002, 29Cdo 3553/2011, 29 Cdo 242/2012, 33 Cdo 3050/2013 a 30 Cdo 1691/2016), ktoré túto problematiku riešia rovnakým spôsobom a potvrdzujú správnosť ustáleného názoru v slovenskej právnej praxi, podľa ktorého sa priznané oslobodenie od súdnych poplatkov strane sporu (účastníkovi konania) v skorších štádiách konania nevzťahuje na dovolacie konanie a platí len do právoplatnosti rozhodnutia v pôvodom konaní.

22. Dovolateľ namieta, že judikatúra najvyššieho súdu ustálila, že úplné oslobodenie od súdnych poplatkov na celé konania znamená, že toto oslobodenie sa vzťahuje aj na konanie o odvolaní, dovolaní a výkone rozhodnutia a poukazuje na R 50/97.

22a. Uvedené rozhodnutie uverejnené v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a rozhodnutí súdov SR vychádza z rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. júna 1993, sp. zn. 4 Cdo 70/93, ktoré riešilo nároky zamestnanca z neplatného rozviazania pracovného pomeru. Zákon o súdnych poplatkoch (§4 ods. 2 písm. d) priznával žalobcovi oslobodenie od súdnych poplatkov. Toto osobné oslobodenie zákon výslovne vzťahoval aj na konanie o odvolaní, dovolaní a výkone rozhodnutia (§4 ods. 4). Súčasné znenie § 4 ods. 4 zákona o súdnych poplatkoch je takmer totožné: „Oslobodenie sa vzťahuje aj na konanie o odvolaní, dovolaní, žalobe na obnovu konania, kasačnej sťažnosti a výkone rozhodnutia alebo exekúcií“. K zmene došlo len v dôsledku legislatívnych zmien vytvorených novými procesnými kódexami.

22aa. Dovolateľ bol do právoplatného skončenia veci oslobodený od platenia súdnych poplatkov na základe rozhodnutia súdu (§138 O.s.p.). Nešlo teda o vecné alebo osobné oslobodenie podľa zákona o súdnych poplatkoch (§4 ods. 1, 2). Citované rozhodnutie je preto na daný prípad nepoužiteľné.

23. Dovolací súd konštatuje, že je správny záver súdov nižších stupňov o tom, že súdom priznané oslobodenie od súdnych poplatkov zásadne zaniká právoplatnosťou rozhodnutia, ktorým sa konanie o veci končí a na dovolacie konanie sa, ak nie je výrokom uznesenia, ktorým sa oslobodenie priznáva, výslovne určené inak, nevzťahuje.

24. Dovolací súd s ohľadom na oficióznú povinnosť skúmal, či zastavenie dovolacieho konania z

dôvodu nezaplatenia súdneho poplatku za podané dovolanie, nezaložilo vadu konania uvedenú v § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. O postup odnímajúci účastníkovi možnosť konať pred súdom ide tiež v prípade, keď súd zastaví konanie pre nezaplatenie súdneho poplatku, hoci podmienky pre tento postup neboli splnené z dôvodu, že súdny poplatok bol vyrubený v nesprávnej výške (por. aj rozhodnutie sp. zn. 4Cdo 22/2012). Dovolací súd dospel k záveru, že rozhodnutie odvolacieho súdu je postihnuté práve touto vadou.

25. Odvolací súd uznesením potvrdil rozhodnutie súdu prvého stupňa o zastavení konania vychádzajúc z toho, že dovolateľ napriek výzve s poučením o následkoch nezaplatenia súdneho poplatku za dovolanie, tento súdny poplatok nezaplatil, t.j. nesplnil poplatkovú povinnosť podľa § 5 ods. 1 písm. a/ zákona o súdnych poplatkoch v znení ku dňu 28.04.2014.

26. Podľa § 5 ods. 1 písm. a/ zákona o súdnych poplatkoch v znení ku dňu 28.04.2014, poplatková povinnosť vzniká podaním návrhu, odvolania a dovolania alebo žiadosti na vykonanie poplatkového úkonu, ak je poplatníkom navrhovateľ, odvolateľ a dovolateľ. Podľa § 10 ods. 1 vety prvej a druhej O.s.p., ak nebol zaplatený poplatok splatný podaním návrhu na začatie konania alebo dovolania, prvostupňový súd vyzve poplatníka, aby poplatok zaplatil v lehote, ktorú určí spravidla v lehote desiatich dní od doručenia výzvy; ak aj napriek výzve poplatok nebol zaplatený v lehote, súd konanie zastaví. O následkoch nezaplatenia poplatku musí byť poplatník vo výzve poučený.

Podľa § 10 ods. 2 zákona o súdnych poplatkoch, pre nezaplatenie poplatku prvostupňový súd konanie nezastaví, ak a/ už začal konať vo veci samej, b/ vznikla poplatková povinnosť poplatníkovi, ktorému súd ustanovil opatrovníka, pretože nie je známy jeho pobyt, alebo sa mu nepodarilo doručiť na známu adresu v cudzine, c/ došlo k rozšíreniu návrhu alebo podaniu vzájomného návrhu v tej istej veci po tom, ako začal konať vo veci samej, d/ ide o opravný prostriedok proti rozhodnutiu správnych orgánov, e/ žiada zaplatenie poplatku vo výške odporujúcej úprave podľa tohto zákona, f/ vznikla poplatková povinnosť poplatníkovi podaním návrhu na nariadenie predbežného opatrenia.

Podľa § 6 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch sadzba poplatku je uvedená v sadzobníku percentom zo základu poplatku (tzv. percentná sadzba) alebo pevnou sumou. Pri percentnej sadzbe je základom poplatku cena predmetu poplatkového úkonu (§ 7 ods.1). Ak je predmetom konania viac nárokov a spoplatňujú sa podľa položky 1 Sadzobníka súdnych poplatkov, každý nárok sa spoplatňuje samostatne; to neplatí, ak ide o viac nárokov na peňažné plnenie a sú vyjadrené jednou sumou (poznámka č. 6 k položke 1).

27. Z obsahu spisu vyplýva, že odvolací súd potvrdil rozsudok okresného súdu, ktorým v celosti zamietol žalobu o zaplatenie náhrady škody vo výške 342 235,93 eur, vydania bezdôvodného obohatenia vo výške 59 749,05 eur, náhrady nemajetkovej ujmy v súvislosti s porušením autorského práva vo výške 16 596,95 eur a uloženia povinnosti zničiť neoprávnene vyrobené napodobeniny diela žalobcu. Výzvou z 26. augusta 2015 č.k. 30 C 99/2000-719 okresný súd vyzval dovolateľa na zaplatenie súdneho poplatku za dovolanie v sume 42 552 eur (16596,50 eur - z náhrady škody + 3584,50 eur - z bezdôvodného obohatenia + 995,50 eur - z nemajetkovej ujmy + 99,50 eur zo zničenia kazietsk, spolu 21 276 eur krát 2) podľa pol. č. 1 písm. a/, b/ Sadzobníka súdnych poplatkov v spojení s §6 ods.2 posledná veta zákona o súdnych poplatkoch v lehote 10 dní, s poučením o následkoch nezaplatenia poplatku. Uznesením z 13. októbra 2015 č. k. 30 C 99/2000-721 súd konanie zastavil pre nezaplatenie súdneho poplatku, ktoré odvolací súd ako vecne správne potvrdil a to napriek námietke žalobcu uvádzanej v odvolaní, že súdny poplatok bol vyrubený v nesprávnej výške.

28. Nezaplatenie súdneho poplatku zákon sankcionuje vo všeobecnosti zastavením konania. Z tohto pravidla však existuje viacero výnimiek, medzi ktoré patrí aj prípad, ak bol súdny poplatok stanovený vo výške odporujúcej zákonnej úprave (§ 10 ods. 2 písm. e/). V zmysle tohto ustanovenia je súd povinný, po doručení výzvy na zaplatenie súdneho poplatku poplatníkovi, ktorý svojím podaním upozornil súd, resp. súd sám zistil, že poplatok nie je vyrubený v správnej výške, znovu vyzvať poplatníka na zaplatenie súdneho poplatku v správnej výške; konanie nemôže zastaviť z dôvodu, že nebol zaplatený súdny

poplatok vo výške odporujúcej úprave podľa zákona o súdnych poplatkoch.

29. V prejednávanej veci žalobca v odvolaní upozornil, že nepovažuje súdny poplatok za vyrubený v súlade s ustanoveniami zákona o súdnych poplatkoch, táto námietka však netvorila podstatu jeho odvolania, proti uzneseniu súdu prvého stupňa, ktorým bolo dovolacie konanie pre nezaplatenie súdneho poplatku zastavené. Napriek tomu bolo povinnosťou odvolacieho súdu vyriešiť si otázku, či bol súdny poplatok vyrubený v správnej výške. Jeho argumentácia uvedená v odôvodnení dovolaním napadnutého uznesenia, spočívajúca v neskúmaní správnej výšky poplatok, pretože nezaplatil žiadny súdny poplatok, nie je súladná so zákonom, a preto je nesprávna. Len v prípade, že bol súdny poplatok vyrubený vo výške zodpovedajúcej ustanoveniam zákona o súdnych poplatkoch bolo možné napadnuté uznesenie ako vecne správne potvrdiť; v opačnom prípade bolo potrebné uznesenie o zastavení dovolacieho konania pre nezaplatenie súdneho poplatku zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

30. V danom prípade sa základ poplatku vypočíta zo súčtu peňažného plnenia za náhradu škody, vydania bezdôvodného obohatenia a nemajetkovej ujmy za porušenia autorského práva (keďže nejde o nárok podľa položky 7b Sadzobníka súdnych poplatkov). Sadzba poplatku je stanovená v položke 1 písm. a/ sadzobníka súdnych poplatkov (6 percent), najviac však 16 596,50 eur. Pri nároku za zničenie falzifikátov súd správne vychádzal z položky 1b, keďže ide o nárok neoceniteľný peniazmi, teda 99,50 eur. Keďže ide o dovolanie takto vypočítaný poplatok je potrebné navýšiť v súlade s §6 ods. 2 druhá veta zákona o súdnych poplatkoch. Takto k výpočtu súd prvého stupňa nepristupoval, a preto ním vyrubený súdny poplatok je nesprávny.

31. So zreteľom na uvedené dovolací súd dospel k záveru, že odvolací súd tým, že potvrdil uznesenie súdu prvého stupňa, ktorým tento zastavil konanie pre nezaplatenie súdneho poplatku bez toho, aby sa správnosťou výšky vyrubeného súdneho poplatku zaoberal a neposkytol dovolateľovi reálnu možnosť súdny poplatok zaplatiť v správnej výške a tak pokračovať v konaní vo veci samej, s poučením o následkoch nezaplatenia poplatku, zaťažil konanie vadou uvedenou v ustanovení § 237 písm. f/ O.s.p. a odňal žalobcovi možnosť konať pred súdom. So zreteľom na vyššie uvedené dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalobcu je procesne prípustné podľa § 420 písm. f/ CSP . Z uvedeného dôvodu dovolací súd uznesenie odvolacieho súdu zrušil. Súčasne zrušil aj uznesenie okresného súdu, pretože nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu a vec vrátil Okresnému súdu Bratislava III na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1,2 CSP a § 450 CSP).

32. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

33. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

34. Toto uznesenie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

#### **Poučenie:**

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.